

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "เทคนิคการสร้างความหมายในรายการความรู้อินเทอร์เน็ต" มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงรูปแบบและเนื้อหาของรายการความรู้อินเทอร์เน็ต และเพื่อทราบถึงการสร้างความหมายตรงและความหมายแฝงในรายการความรู้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา แนวคิดเรื่องสื่อมวลชนกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคม แนวคิดเรื่องการจัดประเภทของรายการโทรทัศน์ แนวคิดเรื่องรายการโทรทัศน์ประเภทให้ความรู้ และแนวคิดเรื่องการออกแบบสารโทรทัศน์ เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

รายการความรู้อินเทอร์เน็ตที่มีความยาว 1- 2 นาที และแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ 5 ช่องและสถานีโทรทัศน์เสรี ITV. ในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2540 มีทั้งสิ้น 56 รายการ ซึ่งสามารถจำแนกออกตามประเภทรูปแบบและเนื้อหาที่น่าสนใจได้ดังนี้

รายการความรู้อินเทอร์เน็ตทั้งหมดมีการนำเสนอ 4 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. รูปแบบการบรรยาย (Narration)
2. รูปแบบพูดคุยโดยตรง (Straight Talk)
3. รูปแบบการสัมภาษณ์ (Interviews)
4. รูปแบบละคร (Drama)

1. รูปแบบการบรรยาย (Narration)

จะเป็นการนำเสนอด้วยเสียงบรรยายเพื่อเล่าถึงเนื้อหาของรายการ โดยจะมีภาพที่เกี่ยวข้องกับคำบรรยายประกอบไปพร้อมกัน และพบว่าเป็นรูปแบบการนำเสนอที่ผู้ผลิตรายการความรู้อินเทอร์เน็ตนิยมนำเสนอมากที่สุด

รูปแบบของการบรรยายยังพบว่ามีลักษณะที่แตกต่างกัน 5 ลักษณะคือ

1.1 การบรรยายโดยไม่เห็นตัวผู้บรรยาย

การบรรยายในลักษณะนี้จะได้ยินแต่เสียงผู้บรรยาย โดยไม่เห็นตัวผู้บรรยาย และที่พบในรายการความรู้นาตีสันทางโทรทัศน์จะเป็นเสียงบรรยายของคนเพียงคนเดียวพร้อมกับมีภาพประกอบที่สอดคล้องกัน ซึ่งพบว่าการบรรยายลักษณะนี้เป็นรูปแบบที่พบมากที่สุดในรายการความรู้นาตีสันทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน โดยพบทั้งหมด 19 รายการจากรายการทั้งหมด 56 รายการ

1.2 การบรรยายแบบไม่เห็นตัวผู้บรรยายสลับกับการสัมภาษณ์

รูปแบบนี้จะเป็นการนำเทคนิคการสัมภาษณ์เข้ามาใช้สลับกับการบรรยายเป็นบางตอน เพื่อให้รายการมีความน่าเชื่อถือในข้อมูลที่มาจากผู้รู้โดยตรง

1.3 การบรรยายแบบเห็นตัวผู้บรรยาย

รูปแบบนี้จะมีผู้บรรยายมาปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชม และมีภาพประกอบและการบรรยายคั่นสลับ โดยผู้บรรยายจะเป็นผู้เกริ่นนำเข้าสู่รายการ จากนั้นจึงบรรยายเนื้อหาด้วยเสียงตนเอง แต่ไม่เห็นภาพตนเอง แล้วจึงปรากฏตัวเพื่อพูดคุยและสรุปใจความของเรื่องราวที่เสนออีกครั้ง

1.4 การบรรยายแบบเห็นตัวผู้บรรยายสลับภาพและเสียงผู้ให้สัมภาษณ์

เป็นวิธีการนำเอาเทคนิคการสัมภาษณ์เข้ามาสลับกับผู้บรรยายและภาพประกอบ

1.5 การนำเอาเสียงผู้ให้สัมภาษณ์มาบรรยายเนื้อหา

เป็นวิธีการนำเสียงผู้ให้สัมภาษณ์มาบรรยายเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบรายการ โดยไม่มีผู้บรรยายหรือเสียงบรรยายใดๆมาคั่น

2. รูปแบบพูดคุยโดยตรง (Straight Talk)

เป็นลักษณะของการพูดคุยคนเดียวโดยมีบุคคลหนึ่งมาปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชมรายการ และจะมีภาพประกอบคั่นการพูดคุยของพิธีกรบ้าง เพื่อมิให้เห็นแต่หน้าพิธีกรพูดอย่างเดียว

3. รูปแบบการสัมภาษณ์ (Interviews)

เป็นรูปแบบที่มีผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้ถามคำถาม และให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายในสิ่งที่มีภูมิรู้

4. รูปแบบละคร (Drama)

เป็นรูปแบบที่มีการกำหนดเรื่องและจำลองเหตุการณ์มาเล่นเป็นละคร ซึ่งพบว่ามีลักษณะที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ

4.1 รูปแบบละครทั้งรายการ

เป็นการนำเสนอเนื้อหาของรายการด้วยบทบาทของตัวละครทั้งรายการ โดยจะสอดแทรกสาระไว้ในบทพูดและท่าทางการแสดงของตัวละคร

4.2 รูปแบบละครเปิดเรื่อง

เป็นการจัดทำเป็นละครสั้นเพื่อเปิดเรื่องและนำเข้าสู่เนื้อหาของรายการที่นำเสนอด้วยรูปแบบอื่นๆ

4.3 รูปแบบตัวละครเป็นตัวเดินเรื่อง

เป็นการกำหนดตัวละครให้อยู่ในสถานที่หนึ่ง ซึ่งนอกจากตัวละครจะแสดงบทบาทของตนเองแล้ว ยังสามารถพูดคุยกับกล้องเสมือนการสื่อสารกับผู้ชมได้ด้วย

นอกจากนี้ยังศึกษาพบถึงลักษณะภาษาที่ใช้ในรูปแบบการบรรยายว่ามีด้วยกัน 4 ลักษณะคือ

1. ภาษาร้อยแก้วเป็นแบบแผน เป็นการใช้ภาษาทางการในเชิงพรรณนาโวหาร
2. ภาษาร้อยแก้วกึ่งแบบแผน เป็นการใช้ภาษากึ่งทางการ โดยเป็นภาษาพูดปนภาษาเขียน
3. ภาษาร้อยแก้วพูดคุย เป็นการใช้ภาษาพูดที่คุ้นเคยกันในชีวิตประจำวัน
4. ภาษาร้อยกรอง เป็นการใช้ภาษาที่มีการประพันธ์บทกลอนอย่างถูกต้องตามฉันทลักษณ์

รูปแบบการนำเสนอทั้ง 4 รูปแบบและการใช้ภาษาทั้ง 4 ลักษณะนี้มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายการที่นำเสนอ คือ ส่วนใหญ่รายการที่นำเสนอด้วยรูปแบบการบรรยายจะมีเนื้อหา รายละเอียดมาก และมีเนื้อหาที่จริงจัง เป็นเรื่องทางวิชาการ เช่น เรื่องสุขภาพ เรื่องเทคโนโลยี และมีศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องใช้การบรรยายในการนำเสนอเนื้อหาในเวลาจำกัดเพียง 1-2 นาที นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ผลิตรายการใช้นำเอากการบรรยายแบบสนุกสนานและแบบพูดคุยไปใช้ในการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ใช่เรื่องทางวิชาการหรือเรื่องที่จริงจังมากนัก อย่างเช่น เรื่องท่องเที่ยวและเรื่องครอบครัว รูปแบบการบรรยายยังเหมาะที่จะใช้กับการบรรยายด้วยภาษาที่สละสลวยทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้ชม เช่น การบรรยายบทกลอนเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนาในรายการศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย การบรรยายถึงธรรมชาติที่สวยงามในรายการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นรูปแบบการบรรยายจึงสามารถนำไปใช้ได้หลากหลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้ผลิตและความเหมาะสมต่อเนื้อหาที่เสนอ

สำหรับรูปแบบพูดคุยโดยตรงนั้นพบว่าใช้นำเสนอในรายการที่ต้องการสร้างความเป็นกันเองกับผู้ชม เช่น รายการที่เน้นการนำเสนอสำหรับกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะ

รูปแบบการสัมภาษณ์ใช้ในการนำเสนอเนื้อหารายการที่เป็นวิชาการ ต้องการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่นำเสนอ เช่น การสัมภาษณ์ถึงเรื่องวิธีการเลี้ยงดูเด็กในรายการสุขภาพอนามัย ซึ่งช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับรายการประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี

รูปแบบละครจะใช้ในการนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาหลากหลาย เพื่อช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับรายการ และทำให้เนื้อหารายการที่นำเสนอไม่เป็นเพียงเรื่องวิชาการที่ไม่น่าสนใจ เช่น มีการใช้รูปแบบละครเพื่อเปิดเรื่องในรายการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้รูปแบบละครทั้งรายการในรายการสุขภาพอนามัยและรายการศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคตินิยม คำสอน และปรัชญาต่างๆ

ดังนั้นการนำรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมาใช้ในการสร้างสรรค์รายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์แต่ละประเภท โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของแนวคิด วัตถุประสงค์ ตลอดจนลักษณะเนื้อหาของรายการ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำเสนอรายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ อันเป็นสารประเภทหนึ่งที่ผู้ผลิตรายการสื่อสารไปยังผู้ชม โดยทำให้สารมีความชัดเจน สามารถถ่ายทอดจุดประสงค์ของผู้ผลิตได้ชัดเจน และยังทำให้ผู้ชมได้มีโอกาสเลือกเปิดรับสารรายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับความต้องการและความพอใจของตนเองมากขึ้น

สำหรับประเภทของเนื้อหารายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ในปัจจุบันสามารถจำแนกออกตามลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอในรายการได้ทั้งหมด 8 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทสุขภาพอนามัย
2. ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย
3. ประเภททรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ประเภทวิชาการและเทคโนโลยี
5. ประเภทสังคม
6. ประเภทท่องเที่ยว
7. ประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์
8. ประเภทความรู้ทั่วไป

1. รายการประเภทสุขภาพอนามัย

เกี่ยวข้องกับเรื่องของโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ วิธีการดูแลรักษาและป้องกันตนให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง การบริโภคอุปโภคที่ถูกต้อง การรักษาสุขภาพลักษณะในครัวเรือน ฯลฯ เรื่องสุขภาพอนามัยนี้จะมีทั้งการนำเสนอเรื่องสุขภาพทั่วไป และสุขภาพที่เน้นเฉพาะเรื่องเฉพาะกลุ่มผู้ชม ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทสุขภาพอนามัยทั้งหมด 14 รายการ และเป็นเนื้อหาที่ผู้ผลิตรายการความรู้นาเสนอทางโทรทัศน์นิยมนำเสนอมากที่สุด

2. รายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย

เกี่ยวข้องกับการเชิดชูและอนุรักษ์สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมประจำชาติไทย เช่น ศิลปวัตถุ ศิลปหัตถกรรม ศิลปพื้นบ้าน วัฒนธรรม ประเพณี โบราณสถาน การใช้ภาษาไทย การอบรมสั่งสอน ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีแบบคนไทย คติธรรมในการดำรงชีวิต จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีรายการประเภทนี้ทั้งหมด 11 รายการ และเป็นเนื้อหาที่ผู้ผลิตรายการความรู้นาเสนอทางโทรทัศน์นิยมนำเสนอรองลงมา

3. รายการประเภททรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เกี่ยวกับการเผยแพร่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นต่อคน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 5 รายการ

4. รายการประเภทวิทยาการและเทคโนโลยี

เกี่ยวกับการนำเอาเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในด้านต่างๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรรม กสิกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา การติดต่อสื่อสาร และการแพทย์ โดยแต่ละรายการจะเสนอเทคโนโลยีเฉพาะด้านต่างกันไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 7 รายการ

5. รายการประเภทสังคม

นำเสนอเกี่ยวกับเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 4 รายการ

6. รายการประเภทท่องเที่ยว

นำเสนอถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่างๆทุกภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีทั้งความงดงาม ความแปลกตา และมีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 2 รายการ

7.รายการประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์

เนื้อหาจะเกี่ยวกับการเผยแพร่พระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ต่างๆ ให้เป็นที่ทราบแก่ประชาชนคนไทย ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 2 รายการ

8.รายการประเภทความรู้ทั่วไป

การนำเสนอเนื้อหาประเภทความรู้ทั่วไปที่พบในรายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์จะเป็นความรู้ที่เฉพาะเจาะจงไปที่เรื่องต่างๆ เพื่อเป็นการให้ความรู้ที่น่าสนใจแก่ผู้ชม ได้แก่

8.1 รายการความรู้เรื่องการใช้รถใช้ถนน

เกี่ยวกับการใช้ถนนและวิธีการขับขี่ยานพาหนะประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎจราจรที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 4 รายการ

8.2 รายการความรู้เรื่องอาคารและที่อยู่อาศัย

เนื้อหาที่นำเสนอจะครอบคลุมถึงเรื่องการใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการก่อสร้างปัญหาที่เกิดขึ้นกับการก่อสร้างบ้านเรือนและอาคารต่างๆ ตลอดจนวิธีการดูแลรักษาที่อยู่อาศัยให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 2 รายการ

8.3 รายการความรู้เรื่องการประหยัด

นำเสนอถึงวิธีการประหยัดและการจัดการสิ่งต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวอย่างเหมาะสม และลดปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ โดยจะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ชมและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ผู้ชมต้องประสบอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 2 รายการ

8.4 รายการความรู้เรื่องการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

เนื้อหาประเภทนี้จะเป็นการแนะนำถึงสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในการปรับปรุงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย การวางตัว การแสดงออกต่างๆ ของผู้ชมให้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเข้าสังคมและการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ 2 รายการ

8.5 รายการความรู้เรื่องหนังสือ

นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวที่น่าสนใจในหนังสือประเภทต่างๆ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ ปรัชญา การดำเนินชีวิต บทเรียนชีวิต ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีรายการประเภทนี้ เพียงรายการเดียว

จากการจำแนกประเภทรายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ออกตามลักษณะการนำเสนอเนื้อหาทั้ง 8 ประเภทนี้ ทำให้พบว่ารายการแต่ละประเภทจะมีวิธีการสร้างความหมายในเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่าง และมีผลต่อการรับรู้ของผู้ชมรายการในทางที่ต่างกันด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์ถึงการสร้างความหมายในรายการทั้ง 8 ประเภทพบได้ดังนี้

การสร้างความหมายในรายการประเภทสุขภาพอนามัย

รายการประเภทสุขภาพอนามัยจะมีการเสนอความหมายตรงเรื่องการป้องกันรักษาโรคตลอดจนการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงมากที่สุด ส่วนความหมายตรงเรื่องอื่นจะเป็นการมุ่งเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพแก่ผู้ชม นอกจากนี้ยังพบว่าบางรายการได้กลั่นกรองข้อเท็จจริงเรื่องสุขภาพบางประการออกไปเพื่อทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการ โดยการสร้างความหมายตรงในเนื้อหารายการให้เกี่ยวข้องกับข้อดีและสรรพคุณของสินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งการสร้างความหมายในลักษณะนี้อาจมีผลกระทบต่อผู้ชม และเกิดผลต่อเนื่องในเนื้อหาที่เสนอในเชิงลบ โดยทำให้ผู้ชมได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วนและอาจตีความหมายเรื่องสุขภาพไปในทางที่ผิดเกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายตามมาได้

ส่วนการสร้างความหมายแฝงในรายการประเภทสุขภาพอนามัยพบว่า มีการนำแพทย์มาเป็นผู้สร้างความน่าเชื่อถือแก่เนื้อหาที่นำเสนอมากที่สุด เนื่องจากแพทย์จะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์มากกว่าบุคคลอื่น และยังเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปว่าเป็นบุคคลที่มีทักษะด้านการแพทย์ ดังนั้นจึงสามารถนำเสนอความหมายและข้อเท็จจริงเรื่องสุขภาพได้เข้าใจชัดเจนมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการสร้างความหมายแฝงเรื่องโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการเช่นเดียวกัน โดยจะพบเครื่องหมายเรื่องนี้ได้มากกว่ารายการประเภทอื่น การที่ผู้ผลิตรายการสุขภาพอนามัยเน้นการสร้างความหมายตรงและความหมายแฝงในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ จึงเป็นการมุ่งเน้นจุดประสงค์ในการผลิตรายการไปเพื่อการดำเนินธุรกิจเป็นหลักสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับการเสนอสาระความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยรองลงมา ทำให้ผู้ชมรายการได้ประโยชน์จากการรับชมรายการประเภทนี้น้อยลง หรืออาจตีความหมายของเนื้อหารายการได้ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อผู้ชม ดังนั้นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จึงควรพิจารณาในการสร้างความหมายในรายการสุขภาพอนามัย โดยให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพในฐานะเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อไม่ให้เกิดผลต่อเนื่องจากเนื้อหารายการที่นำเสนออย่างไม่เหมาะสม

สำหรับการสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอรายการประเภทสุขภาพอนามัยพบว่า จะเน้นการนำเสนอด้วยรูปแบบบรรยายมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เนื่องจากรายการประเภทสุขภาพอนามัยต้องการข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นหลักสำคัญ ซึ่งรูปแบบการบรรยายและรูปแบบการสัมภาษณ์จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความจริงจังของข้อมูลได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ารายการสุขภาพอนามัยมักจะมีการเสนอภาพระยะใกล้ เพื่อเน้นให้เห็น

ถึงวิธีการรักษาสุขภาพ ยา และอาหารต่างๆที่ใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพ และยังมีการเสนอภาพที่ผู้ชมส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นมาก่อน เพื่อให้เกิดการจดจำและดึงดูดความสนใจ

การสร้างความหมายในรายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย

การสร้างความหมายตรงในเนื้อหาของรายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยพบว่า มีการเสนอความหมายตรงเรื่องสิ่งที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย และเรื่องประวัติความเป็นมา และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยมากที่สุด และที่พบรองลงมาคือเรื่องคติคำสอนตามแบบของไทย ซึ่งทั้งหมดเป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีอยู่จริงและพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ส่วนการสร้างความหมายแฝงพบว่า จะเน้นการปลุกฝังให้เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย และเน้นเรื่องการปฏิบัติตัวเป็นคนดีตามคำสอนแบบไทย

ส่วนการสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอพบว่า มักจะนำเสนอด้วยรูปแบบการบรรยายด้วยภาษาที่ไพเราะ สละสลวย และนำเสนอด้วยรูปแบบละครในการสื่อความหมายของบทกลอนเกี่ยวกับคติธรรม คำสั่งสอนทางศาสนาออกมาเป็นภาพละครที่เข้าใจได้ชัดเจนและง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังยึดหลักการเสนอภาพที่สวยงาม ดังนั้นจึงมีการใช้เทคนิคการถ่ายทำและการตัดต่อภาพที่นุ่มนวล เพื่อให้เห็นถึงความงามของสิ่งที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งการสร้างความหมายทั้งหมดนี้จะนำเสนอในเชิงบวกหรือเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น นอกจากนี้การสร้างความหมายในเชิงบวกยังเป็นหลักการในการเสนอรายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมในความรู้สึกของผู้ชมรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทยและศาสนาพุทธ ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยจึงจำเป็นต้องเสนอในเชิงสร้างสรรค์เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมคนไทย และปกป้องความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย และยังเป็นการตอกย้ำทัศนคติและความรู้สึกเดิมของผู้ชมให้จดจำและประทับใจกับศิลปวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากนี้เรื่องข้อจำกัดของเวลาในการนำเสนอรายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ผลิตรายการเสี่ยงที่จะไม่เสนอความหมายเรื่องศิลปวัฒนธรรมในทางลบ เนื่องจากไม่มีเวลาในการสื่อสารหรืออธิบายเนื้อหาให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างชัดเจนในเวลาที่ยำกั้ด ดังนั้นผู้ผลิตรายการประเภทนี้จึงนิยมเสนอเนื้อหาในเชิงบวก ซึ่งสื่อสารได้ง่ายและเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอมากกว่า

จากการศึกษายังพบอีกว่ารายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยนิยมนำผู้เชี่ยวชาญและผู้มีชื่อเสียงมาเป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและความน่าเชื่อถือในข้อมูลที่นำเสนอ ที่สำคัญคือ รายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและ

ประเทศไทยจะไม่มีการสร้างความหมายเรื่องสินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการในรายการเลย มีเพียงการเสนอท้ายรายการว่าแต่ละรายการสนับสนุนโดยผู้ใด และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภายในเนื้อหารายการ

การสร้างความหมายในรายการประเภทวิทยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายการประเภทวิทยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการสร้างความหมายตรงในเรื่องสาเหตุและผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ส่วนความหมายแฝงเป็นเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งพบว่าเป็นการเสนอความหมายทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และเสนอเนื้อหาทั้งเรื่องที่ใกล้ตัวและไกลตัวผู้ชม

สำหรับการสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอรายการพบว่า รายการประเภทนี้มักจะนำเสนอด้วยรูปแบบการบรรยายมากที่สุด ทั้งการบรรยายด้วยภาษาสละสลวยและภาษาพูดคุยทั่วไป รูปแบบที่พบรองลงมาคือรูปแบบพูดคุย โดยพิธีกรจะเป็นผู้พูดคุยและบรรยายเนื้อหาทำให้เกิดความใกล้ชิดกับผู้ชม และทำให้เรื่องราวสิ่งแวดล้อมนั้นชัดเจนมากขึ้น สำหรับลักษณะภาพที่นำเสนอจะเป็นไปตามเนื้อหา โดยจะเน้นการเสนอภาพเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น หากเนื้อหาเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกจะเสนอภาพที่สวยงาม และหากเนื้อหาเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมในเชิงลบก็จะเสนอภาพความเสียหายและสิ่งที่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม

จะสังเกตเห็นได้ว่า การที่รายการประเภทวิทยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการเสนอความหมายทั้งในเชิงบวกและเชิงลบแตกต่างจากรายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเทศไทยที่เสนอความหมายในเชิงบวกเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเรื่องสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนอย่างมาก หากนำเสนอความหมายเพียงด้านเดียวจะทำให้ผู้ชมรับรู้ข้อเท็จจริงเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่ครบถ้วน และไม่เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเสนอความหมายในรายการประเภทนี้จึงควรเสนอทั้งเรื่องคุณค่า เรื่องปัญหาและผลกระทบ และเรื่องแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมต่อไป

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จริง โดยบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่รู้ข้อเท็จจริงเป็นอย่างดีและทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในเรื่องที่นำเสนอ และยังทำให้เกิดความน่าสนใจกับเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

การสร้างความหมายในรายการประเภทวิทยากรและเทคโนโลยี

รายการประเภทวิทยากรและเทคโนโลยีจะพบว่ามี การสร้างความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี 2 ลักษณะ คือ เทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การแพทย์ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีการสื่อสาร เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นความหมายที่ผู้ผลิตนิยมนำเสนอ

มากที่สุด โดยจะเสนอเรื่องประโยชน์และวิธีการใช้อุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการโฆษณาสินค้าและบริการด้านการสื่อสารต่างๆของผู้สนับสนุนรายการไปในตัวด้วย การที่ผู้ผลิตรายการประเภทนี้เน้นการสร้างความหมายไปในแนวทางของการโฆษณาสินค้า จึงเป็นการเน้นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเพียงอย่างเดียว เพื่อประโยชน์ในการโฆษณาและจูงใจให้ผู้ชมสนใจในสินค้า แต่ไม่ได้เสนอความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารเท่าใดนัก ทั้งที่เรื่องวิทยาการและเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคมปัจจุบัน ผู้ชมรายการจึงยอมที่จะอยากรู้ถึงเทคโนโลยีที่เพิ่มพูนสติปัญญา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากกว่าการอยากรู้เรื่องสรรพคุณของสินค้าและการให้บริการต่างๆของผู้สนับสนุนรายการ จากการศึกษายังพบอีกว่า รายการประเภทเทคโนโลยีสื่อสารมีการสร้างความหมายตรงเรื่องสินค้ามาก เช่นเดียวกับรายการประเภทสุขภาพอนามัย ซึ่งบางครั้งทำให้รายการที่นำเสนอกลายเป็นการโฆษณาทางโทรทัศน์โดยตรง ไม่ใช่รายการที่ให้ความรู้แก่ผู้ชม ในขณะที่รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการแพทย์กลับเน้นการสร้าง ความหมายตรงเรื่องการนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโฆษณาสินค้าและบริการ

สำหรับการสร้างความหมายแฝงในรายการที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตร การแพทย์ และอุตสาหกรรมพบว่า จะมีการสร้างความหมายแฝงที่เจาะจงตามแต่ละรายการ เช่น รายการการแพทย์ก้าวหน้าเสนอความหมายแฝงเรื่องการจัดความกลัวทางการแพทย์ รายการเทคโนโลยีสีเขียวเสนอความหมายแฝงเรื่องการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วนรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารจะมุ่งเสนอความหมายแฝงเรื่อง การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สินค้าและบริการที่เป็นผู้สนับสนุนรายการ

สำหรับกรสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอพบว่า รายการประเภทวิทยุการ และเทคโนโลยีนิยมนำเสนอด้วยรูปแบบการบรรยายมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการบรรยาย เหมาะที่จะเสนอเนื้อหาทางวิชาการได้ดี และยังเหมาะกับการเสนอศัพท์เฉพาะด้านเทคโนโลยี ด้วย ส่วนลักษณะภาพที่รายการประเภทนี้เน้นมากที่สุดคือ ภาพระยะใกล้ที่แสดงให้เห็นถึง อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี และวิธีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ นอกจากนี้รายการประเภทนี้ยัง เน้นเทคนิคการติดต่อที่หลากหลาย และนิยมเสนอด้วยภาพคอมพิวเตอร์กราฟฟิก เพื่อให้ภาพ ที่ปรากฏแลดูทันสมัย น่าติดตามชม

การสร้างความหมายในรายการประเภทสังคม

รายการประเภทสังคมจะเน้นการสร้างความหมายตรงและความหมายแฝงเรื่องปัญหา และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และกระตุ้นให้ผู้ชมสนใจที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหา โดยนำเสนอถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้ชมได้รับรู้ สำหรับรูปแบบการนำเสนอพบว่า จะนำเสนอด้วยการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และจะใช้ภาพ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเป็นจุดเด่นในการนำเสนอ นอกจากนี้ยังมีการนำบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเป็นผู้นำเสนอเนื้อหา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล และยังมีการนำเสนอจากสถานที่ถ่ายทำจริงมาประกอบ เพื่อสร้างความสมจริงสมจังของเรื่องราวที่นำเสนอด้วย

การสร้างความหมายในรายการประเภทท่องเที่ยว

การสร้างความหมายตรงในรายการประเภทท่องเที่ยวคือ เรื่องสถานที่ท่องเที่ยวและงานประเพณีที่เป็นการท่องเที่ยว ส่วนการสร้างความหมายแฝงจะเน้นไปที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ และเน้นให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในประเทศ สำหรับในรูปแบบการนำเสนอที่พบว่ามีแนวโน้มว่า รายการประเภทท่องเที่ยวจะเน้นการเสนอภาพที่มีความสวยงามเป็นหลัก จึงมีการใช้เทคนิคการถ่ายทำ เช่น การซูม การกวาดภาพไปทางซ้าย-ขวา การกวาดภาพขึ้น-ลง และขนาดภาพต่างๆที่ช่วยในการสร้างภาพที่สวยงาม นอกจากนี้ยังยึดหลักเรื่องความสนุกสนานในการท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นจึงมีการใช้รูปแบบการบรรยายที่สนุกสนาน และการให้พิธีกรพาไปสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตนเอง รวมถึงมีการนำเสนอดนตรีประกอบมาสร้างบรรยากาศของการท่องเที่ยวให้น่าสนใจมากขึ้นด้วย

การสร้างความหมายในรายการประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์

รายการประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์จะเสนอความหมายตรงเรื่องความรู้สึกที่ราษฎรไทยมีต่อพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเรื่องพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตที่ได้ทรงมอบประโยชน์ต่างๆแก่คนไทย ส่วนความหมายแฝงจะเน้นถึงความซาบซึ้งต่อพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์ ส่วนการสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอพบว่าเน้นการเสนอภาพเหตุการณ์จริง ของพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นภาพที่ก่อให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจต่อผู้ชมอย่างมาก รวมถึงใช้ดนตรีประกอบที่สร้างอารมณ์ในการชมด้วย

การสร้างความหมายในรายการประเภทความรู้ทั่วไป

การสร้างความหมายในรายการความรู้ทั่วไปพบว่า จะเป็นการเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความรู้เฉพาะด้าน เช่น ความรู้เรื่องรถ ความรู้เรื่องที่อยู่อาศัย ความรู้เรื่องการประหยัด ความรู้เรื่องการปรับปรุงส่งเสริมตนเอง ความรู้เรื่องหนังสือ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมี การสร้างความหมายแฝงที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการด้วยเช่นกัน โดยจะเสนอให้เห็นภาพสินค้าในภาพประกอบของรายการเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการสร้างความหมายในรูปแบบการนำเสนอพบว่า ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบพิธีกรและรูปแบบการบรรยายในการเสนอเนื้อหา และเน้นการเสนอภาพประกอบที่ตรงตามเสียงพูดและเสียงบรรยาย นอกจากนี้ยังพบวิธีการสร้างความหมายเรื่องสินค้าในรูปแบบการนำเสนอ โดยจะเน้นการเสนอชื่อ เครื่องหมาย และสีประจำของสินค้า เช่น การสร้างฉากให้มีสีเดียวกับสีสินค้าของผู้สนับสนุนรายการ การซ่อนตัวหนังสือและเครื่องหมายสินค้าบนภาพในรายการ

จากภาพรวมของการสร้างความหมายในรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศนทุกประเภทนี้ เมื่อนามาพิจารณาด้วยกรอบแนวคิดเรื่องสื่อมวลชนกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคมจะเห็นได้ว่า รายการความรู้นาตสันทางโทรทัศนในปัจจุบันมีการสร้างความหมายที่อีกนัยหนึ่งคือ ความเป็นจริงที่น่าเสนอแก่ผู้ชมดังนี้

รายการส่วนใหญ่ที่มีเนื้อหาประเภทสุขภาพอนามัย วิทยาการและเทคโนโลยี สังคม ท้องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และความรู้ทั่วไป จะเน้นการเสนอความหมายตรงที่เป็นความเป็นจริงอย่างแท้จริง (Objective Social Reality) เหมือนที่ผู้ชมสามารถรับรู้ได้ด้วยตนเองจากโลกแห่งความเป็นจริงภายนอกมากกว่าการสร้างความหมายแฝงที่ก่อให้เกิดความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง รายการที่มีเนื้อหาประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยจะเน้นการสร้างความหมายแฝงที่เป็นความจริงที่แสดงออกมาในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Social Reality) โดยการเสนอถึงศิลปะลวดลายต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นไทย และสื่อถึงการเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยที่ไม่เหมือนชาติไหน และเป็นความจริงในโลกแห่งความหมายที่ผู้ชมสามารถรับรู้ได้ด้วยความรู้สึกลึกๆภายในจิตใจ รายการที่มีเนื้อหาประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์จะเน้นการสร้างความหมายแฝง 2 ลักษณะคือ ความจริงที่แท้จริงเหมือนโลกภายนอก และ ความจริงในรูปสัญลักษณ์ที่นำไปสู่จิตสำนึกของแต่ละบุคคล (Subjective Social Reality) กล่าวคือเป็นการเสนอความเป็นจริงที่ก่อให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ตอกย้ำกับความเคารพศรัทธาที่ผู้ชมคนไทยมีต่อสถาบันกษัตริย์อยู่แล้ว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการสร้างความหมายและความเป็นจริงในรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศนในปัจจุบันจึงเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆกันไป ทำให้เกิดความหลากหลายในการรับชม แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า รายการความรู้นาตสันทางโทรทัศนส่วนใหญ่ไม่ได้เสนอความหมายที่เป็นสาระความรู้แก่ผู้ชมเพียงอย่างเดียว แต่กลับมีการสร้างความหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการประเภทสุขภาพอนามัยและรายการประเภทวิทยาการและเทคโนโลยีที่พบว่า มีการสร้างความหมายตรงและความหมายแฝงในเรื่องสินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบอีกว่า รายการที่มีการสร้างความหมายเรื่องสินค้าและบริการนั้น ผู้ผลิตรายการยังได้มีการปิดบังข้อเท็จจริงบางส่วนในการนำเสนอ โดยจะเสนอเนื้อหาและรูปแบบที่สอดคล้องกับสินค้าของผู้สนับสนุนรายการแทน เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อเรื่องสินค้าและเป็นหนทางหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งหากการสร้างความหมายในรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศนของผู้ผลิตรายการโทรทัศนส่วนใหญ่ยังมีการแอบแฝงการโฆษณาชวนเชื่อเช่นนี้ เนื้อสารที่น่าเสนอก็คงจะมีผลต่อการรับรู้ของผู้ชมรายการ ทำให้ความรู้และข้อเท็จจริงที่ผู้ชมควรจะได้รับอย่างถูกต้อง ถูกชักจูงไปด้วยเรื่องของธุรกิจมากกว่า

สำหรับการสร้างความหมายเรื่องหน่วยงานในรายการประเภทสังคมและรายการความรู้ทั่วไปนั้นพบว่า มีการสร้างความหมายแฝงเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชมเข้าใจถึงลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน และเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงาน ซึ่งพบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่มักเป็นหน่วยงานของภาครัฐซึ่งมีการดำเนินงาน มีกิจกรรม และโครงการต่างๆที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอยู่แล้ว การที่ผู้ชมได้ชมรายการที่มีเนื้อหาเหล่านี้จึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้เรื่องหน่วยงาน และทราบถึงโครงการที่เป็นประโยชน์ แต่ไม่ได้มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงปฏิบัติเหมือนกับการสร้างความหมายเพื่อโฆษณาสินค้าและบริการของผู้สนับสนุนรายการที่เป็นบริษัทเอกชน

สำหรับรายการประเภทอื่น เช่น รายการประเภทท่องเที่ยว รายการความรู้เรื่องการปรับปรุงส่งเสริมตนเอง และรายการความรู้เรื่องการใช้รถใช้ถนนจะมีการสร้างความหมายแฝงเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการโดยการซ่อนตัวหนังสือและเครื่องหมายของผู้สนับสนุนรายการบนภาพรายการ ใช้สีเครื่องแต่งกายของพิธีกร สีของฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก จัดแสงสี และการเสนอชื่อและเครื่องหมายสินค้าของผู้สนับสนุนรายการในปรากฏในฉาก เพื่อเป็นการสร้างการจดจำภาพและชื่อสินค้า แต่ไม่ได้ตั้งใจให้ผู้ชมสนใจในสินค้าและบริการโดยตรงเหมือนกับการสร้างความหมายในเนื้อหารายการ การที่ผู้ชมได้เห็นภาพและชื่อสินค้าแล้วนำไปสู่การตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้านั้น นั้น จึงขึ้นอยู่กับการตีความและการรับรู้ของแต่ละบุคคล

ในขณะที่เดียวกันรายการความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์บางประเภทกลับพบว่าไม่มีการสร้างความหมายเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการเลย เช่น รายการประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย รายการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายการประเภทเชิดชูสถาบันกษัตริย์ เนื่องจากเนื้อหารายการเหล่านี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการใดๆ การสนับสนุนรายการประเภทนี้กลับเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้สนับสนุนรายการในการส่งเสริมรายการความรู้ที่เป็นประโยชน์มากกว่า

ดังนั้นผู้ผลิตรายการประเภทความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์จึงควรพิจารณาและหาทางวิธีการสร้างความหมายและเสนอความเป็นจริงร่วมกับการดำเนินธุรกิจอย่างเหมาะสม โดยไม่ทำให้เนื้อหาและข้อเท็จจริงที่น่าเสนอแก่ผู้ชมต้องถูกบิดเบือนและแอบแฝงไปด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อให้การเสนอสาระแก่ผู้ชมเป็นไปอย่างถูกต้อง ทำให้ผู้ชมได้รับประโยชน์สูงสุด และยังเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอความรู้ในฐานะสื่อมวลชนที่ดีต่อไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงปลายปี 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศกำลังตกต่ำอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อธุรกิจรายการความรู้นาตสันที่แพร่ภาพออกอากาศทางโทรทัศน์ด้วย โดยผู้ผลิตรายการหลายรายการได้เลิกผลิตรายการ ทำให้เกิดอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูลรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศน์ที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา นอกจากนี้หลายบริษัทยังได้ปิดกิจการและไม่สามารถติดตามผู้ผลิตมาให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนได้
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ตัวสารเป็นหลัก ดังนั้นจึงไม่ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศน์ของผู้ผลิตรายการแต่ละรายการอย่างแน่ชัด

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยในเรื่องรายการความรู้นาตสันทางโทรทัศน์ครั้งต่อไป น่าจะมีการศึกษาถึงเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตรายการ เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อจำกัดในการผลิตรายการประเภทนี้ และจะได้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รายการความรู้นาตสันที่มีคุณภาพแก่บริษัทผู้ผลิตรายการต่างๆต่อไป
2. ในการศึกษาเรื่องการสร้างความหมายในรายการความรู้นาตสันในอนาคต ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบโดยตรงที่เกิดจากความหมายแฝงในเชิงการโฆษณาสินค้าในรายการด้วย เพื่อเป็นการหาแนวทางในการเสนอสาระความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้ชมรายการต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย